

Lesy

Lesy tvoří plošně nejrozsáhlejší typ stanoviště v Českosaském Švýcarsku – v samotném národním parku České Švýcarsko zaujímají lesní porosty dokonce přes 95% jeho plochy. Druhové i věkové složení zdejších lesů však doznalo během historie značných změn, které souvisely s jejich hospodářským využíváním (provnání původní a současné druhové skladby lesů v NP České Švýcarsko viz graf).

Pozůstatky původních lesů se dnes zachovaly zejména na nepřístupných skalních vrcholech v podobě tzv. reliktních borů a v hluboce zaříznutých roklích, kde dodnes roste původní forma (ekotyp) smrku ztepilého. Místo se zachovaly zbytky listnatých lesů, především bučin, ale také teplomilnějších doubrav a na vodní toky vázaných lužních lesů. Na většině území však byly původní smíšené lesy nahrazeny monokulturami jehličnatých dřevin, zejména smrku ztepilého (*Picea abies*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*).

Typy lesních společenstev:

Lesy národního parku České Švýcarsko. Foto: Václav Sojka

Lužní lesy

Podél Labe se ojediněle zachovaly tzv. **vrbotopolové luhy**. V jejich stromovém patře se, kromě převládajících vrb, např. **vrby bílé** (*Salix alba*), **v. křehké** (*S. fragilis*) a **v. košíkařské** (*S. viminalis*), vzácně zachovaly i exempláře původního **topolu černého** (*Populus nigra*), jehož populace je na lokalitě Podskalí v posledních letech uměle posilována.

K nejvýznamnějším společenstvům patří údolní **jasanovo-olšové luhy**, **smrkové olšiny** a **prameništní jasaniny**, které byly v minulosti z velké části přeměněny na kulturní louky či lesy. Rozsáhlejší **potoční lužní lesy** pahorkatin s typickými druhy bylinného patra **ptačincem velkokvětým** (*Stellaria holostea*), **plicníkem tmavým** (*Pulmonaria obscura*), **dymnivkou dutou** (*Corydalis cava*) či **sasankou hajní** (*Anemone nemorosa*) se vyskytují pouze v jižní části území na styku s Českým středohořím. Podél Kamenice a Olšového potoka se zachovaly i zbytky **podhorských olšin** a **olšové jasaniny** s charakteristickými druhy **prvosenkou vyšší** (*Primula elatior*), **krabilicí chlupatou** (*Chaerophyllum hirsutum*), **bledulí jarní** (*Leucojum vernalis*) či **udatnou lesní** (*Arunco vulgaris*). V okolí Olešského rybníka v CHKO Labské pískovce se zachovaly zbytky tzv. **bažinných olšin** s **ostřicí prodlouženou** (*Carex elongata*).

Olšina s bohatým podrostem bledule jarní (Přírodní rezervace Arba). Foto Václav Sojka

ZPĚT NA ÚVOD

Dubohabřiny

Dubohabrové háje jsou v území vázané pouze na teplejší polohy na živinami bohatších půdách na jižním okraji oblasti, který biogeograficky náleží již k Českému středohoří, v pásu probíhajícím od Libouchce přes Děčín na Českou Kamenici. Místy se vyskytují i tzv. **černýšové dubohabřiny** s typickými druhy bylin **černýš hajní** (*Melampyrum nemorosum*), **jaterník podléška** (*Hepatica nobilis*), **kopytník evropský** (*Asarum europaeum*) nebo **dymnivka dutá** (*Corydalis cava*). Ve stromovém patře se uplatňují zejména **habr obecný** (*Carpinus betulus*) a **dub zimní** (*Quercus petraea*).

ZPĚT NA ÚVOD

Kyselá doubravy

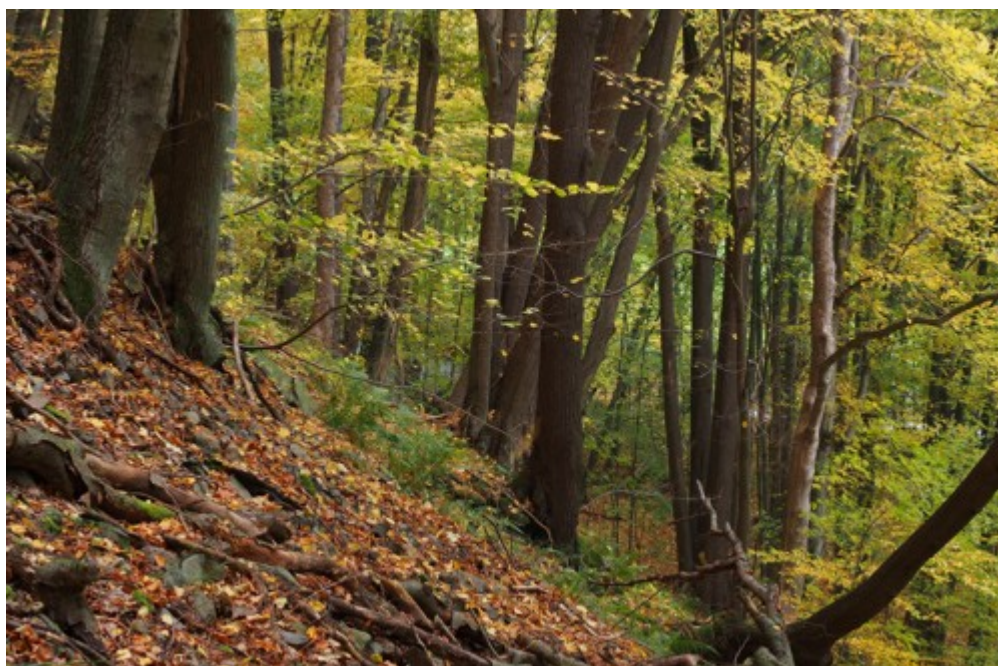
Tyto druhově chudé doubravy byly v území rozšířeny v teplejších polohách, zejména na Růžovské plošině, v kaňonu Labe, místy patrně též na skalních plošinách v Jetřichovickém skalním městu. Stromové patro tvořily především **dub zimní** (*Quercus petraea*), **dub letní** (*Q. robur*) a **borovice lesní** (*Pinus sylvestris*). Dnes však na těchto stanovištích zcela převládají kulturní borové lesy, jejichž bylinné a mechové patro však do značné míry odpovídá původním společenstvům. Hojně se vyskytuje **brusnice brusinka** (*Vaccinium vitis-idaea*), **b. borůvka** (*V. myrtillus*), **vřes obecný** (*Calluna vulgaris*), **černýš luční** (*Melampyrum pratense*), **bika bělavá** (*Luzula luzuloides*), trávy **bezkoleneč rákosovitý** (*Molinia arundinacea*) a **metlička křivolaká** (*Avenella flexuosa*). V keřovém patře najdeme **krušinu olšovou** (*Frangula alnus*).

[ZPĚT NA ÚVOD](#)

Suťové lesy

V kaňonu Labe převládají suťové lesy s významným zastoupením **lípy srdčité** (*Tilia cordata*), **habru obecného** (*Carpinus betulus*), **javoru babyky** (*Acer campestre*). Na vrcholech sopečného původu (např. Růžovský vrch) převládají **podhorské suťové lesy**, tvořené převážně **javorem klenem** (*Acer pseudoplatanus*), **jilmem drsným** (*Ulmus glabra*) a **jasanem ztepilým** (*Fraxinus excelsior*). Velmi vzácné jsou tzv. **roklinové lesy** s dominantní **udatnou lesní** (*Arunucus vulgaris*) (např. na Českém vrchu) a **svahové lesy** s dominantní **měsíčnicí vytrvalou** (*Lunaria rediviva*) (např. na Vlčí hoře).

Suťový les. Foto: Holm Riebe

[ZPĚT NA ÚVOD](#)

Květnaté bučiny

Květnaté bučiny zabírají z celkové rozlohy území jen velmi malou plochu, podstatně však navyšují biodiverzitu území. Nejbohatší jsou tzv. **strdivkové bučiny**, vázané na čedičové horniny (např. na Růžovském vrchu, Mlýnech či Suchém vrchu) s typickými druhy jarních bylin **kyčelnicí devítilistou** (*Dentaria enneaphyllos*), **kyčelnicí cibulkonosnou** (*Dentaria bulbifera*), **svízelem vonným** (*Galium odoratum*), **hrachorem jarním** (*Lathyrus vernus*) a **pitulníkem žlutým** (*Galeobdolon luteum*), **sasankou hajní** (*Anemone nemorosa*) a **s. pryskyřníkovitou** (*A. ranunculoides*). Na přelomu jara a léta zde vykvétá řada druhů trav, zejména **strdivka jednokvětá** (*Melica uniflora*), **kostřava lesní** (*Festuca altissima*) či **ječmenka evropská** (*Hordelymus europaeus*). Místy se vyskytuje **měsíčnice vytrvalá** (*Lunaria rediviva*), chráněná **lilie zlatohlavá** (*Lilium martagon*) a na Růžovském vrchu také vzácná **kapradina laločnatá** (*Polystichum aculeatum*). Méně druhově bohaté jsou bučiny s dominantní trávou **kostřavou lesní** (*Festuca altissima*), které se vyskytují ve větší míře pouze v labském kaňonu.

Květnatá bučina s podrostem vraního oko čtyřlístého. Foto: Václav Sojka

[ZPĚT NA ÚVOD](#)

Kyselé bučiny

Kyselé bučiny zabíraly v minulosti největší rozlohu Labských pískovců. Na pískovcovém podloží to byly zejména tzv. **bikové bučiny**, na bohatších půdách např. v kaňonu Labe se vyskytovaly bučiny s dominantní trávou **třtinou rákosovitou** (*Calamagrostis arundinacea*). Kyselé bučiny však byly v minulosti na většině území přeměněny na smrkové monokultury a zachovaly se jen ve velmi omezené míře, např. roztroušeně po celém Jetřichovickém skalním městě, v okolí Bělé, v tzv. Liboucheckých bučinách, v kaňonu Labe apod. Kyselé bučiny jsou nápadně druhově chudé, v podrostu dominuje většinou pouze **bika bělavá** (*Luzula luzuloides*) nebo **metlička křivolaká** (*Avenella flexuosa*),

případně **třtina rákosovitá** (*Calamagrostis arundinacea*). Z dřevin se kromě dominantního **buku lesního** (*Fagus sylvatica*) vyskytují **javor klen** (*Acer pseudoplatanus*), v roklicích **smrk ztepilý** (*Picea abies*) a dnes již jen vzácně i **jedle bělokorá** (*Abies alba*). Zajímavostí je přirozený výskyt těchto bučin v nezvykle nízkých nadmořských výškách kolem 300 m n.m., což souvisí s celkově suboceanickým charakterem celé oblasti a jevem zvaným klimatická inverze. Bučiny v kaňonu Labe jsou dokonce vůbec nejnižšími položenými bučinami v České republice (pod 150 m n.m.)!

Kyselá bučina. Foto: Holm Riebe

ZPĚT NA ÚVOD

Reliktní a rašelinné bory

Tzv. **reliktní bory** na pískovcových skalách jsou charakteristickým typem lesního společenstva Českosaského Švýcarska, byť nejsou plošně příliš rozsáhlé. Tyto lesy jsou druhově velmi chudé. Ve stromovém patře převládají zejména **borovice lesní** (*Pinus sylvestris*) a **bříza bělokorá** (*Betula pendula*), které doplňuje **jeřáb ptačí** (*Sorbus aucuparia*).

V území lze rozlišit dva základní typy reliktních borů: **suché bory** jsou vázány převážně na osluněné lokality orientované jižním směrem, zatímco tzv. **vlhké bory** se naopak vyskytují na zastíněných lokalitách. Bylinné patro suchých borů tvoří především **vřes obecný** (*Calluna vulgaris*), **brusnice borůvka** (*Vaccinium myrtillus*), **b. brusinka** (*V. vitis-idaea*) a **metlička křivolaká** (*Avenella flexuosa*). Typický je výskyt lišejníků rodu **dutohlávka** (*Cladonia sp.*). Charakteristickými rostlinami vlhkých borů jsou **rojovník bahenní** (*Ledum palustre*) a vzácně též **šicha černá** (*Empetrum nigrum*). **Reliktní bory** se v české části Labských pískovců vyskytují především na území NP České Švýcarsko, ale roztroušeně i na řadě dalších míst (kaňon Labe, Tiské stěny, Rájecké stěny, Ostrovské stěny).

Suchý bor. Foto: Václav Sojka

Tzv. **rašelinné brusnicové bory** navazující na otevřená vrchoviště a suchopýrové bory se vyskytují pouze v Přírodní rezervaci Čabel. Charakteristické jsou keřky **brusnice borůvky** (*Vaccinium myrtillus*), **b. brusinky** (*V. vitis-idaea*) a **rojovník bahenní** (*Ledum palustre*).

ZPĚT NA ÚVOD

Přirozené smrčiny

Smrk ztepilý (*Picea abies*) se v Českosaském Švýcarsku přirozeně vyskytoval pouze v inverzních v roklích, a to buď jako příměs tzv. **kyselých bučin**, případně v hluboce zaříznutých roklích, kde vytvářel maloplošné **podmáčené smrčiny**. Dodnes se zbytky těchto smrčin zachovaly zejména na území NP české Švýcarsko. Charakteristickými rostlinami přirozených smrčin jsou horské druhy **sedmikvítek evropský** (*Trientalis europaea*), **plavuň pučivá** (*Lycopodium annotinum*), **vranec jedlový** (*Huperzia selago*) a **čípek objímavý** (*Streptopus amplexifolius*). Typickým mechorostem je **rohozec trojlaločný** (*Bazzania trilobata*).

Podmáčená smrčina. Foto: Václav Sojka

ZPĚT NA ÚVOD

Kulturní lesy

Naprostou většinu lesních porostů Českého Švýcarska dnes tvoří tzv. **kulturní lesy**, tj. lesy vytvořené člověkem, jejichž věková i druhová skladba se velmi liší od původních pralesů. V současné době v území zcela převažují jehličnaté kulturní lesy, původně však na většině území rostly lesy listnaté a smíšené. Kulturní lesy nalezneme zejména na pískovcích a na sprašových hlínách. Přírodě blízké lesy se většinou dochovaly naopak spíše na odlišných substrátech (sopečné a přeměněné horniny). Lze tedy říci, že kulturní lesy byly zakládány na stanovištích, jejichž přirozená druhová rozmanitost byla většinou nízká, kdežto lokality s bohatou přirozenou vegetací zůstaly ve velké míře zachovány.

V **kulturních smrčinách** převládají rostliny typické pro tzv. **kyselá bučiny**. Velkoplošné pěstování smrku však patrně přispělo k značnému rozšíření některých druhů vázaných na přirozené smrčiny, např. kapradiny **žebrovice různolisté** (*Blechnum spicant*) nebo trávy **třtiny chloupkaté** (*Calamagrostis villosa*). Tyto jinak druhově chudé porosty překvapivě hostí i některé významné druhy, a to zvláště podél lesních komunikací, jako např. subatlantský druh **třezalku pěknou** (*Hypericum pulchrum*), **ostružiník lužický** (*Rubus lusaticus*) a **o. hojnokvětý** (*R. geminatus*) – kriticky ohrožené druhy naší květeny, z nichž první dva jmenované jsou známy v České republice pouze z Labských pískovců!

Nepůvodní smrčina (tzv. smrková monokultura). Foto: Václav Sojka

V **kulturních borech** se uplatňují především druhy typické pro borové doubravy. Kromě kulturních sosnových borů se v minulosti v území zakládaly i bory vejmutovkové, které dnes představují zdroje téměř celoplošné invaze původem severoamerické **borovice vejmutovky** (*Pinus strobus*).

Porost borovice vejmutovky. Foto: Václav Sojka

Kultury ostatních nepůvodních dřevin, jako jsou **modřín opadavý** (*Larix decidua*) nebo **dub červený** (*Quercus rubra*) netvoří v území rozsáhlé plochy. Místy byly v lesích vysazovány i další nepůvodní druhy dřevin, jako např. **douglaska tisolistá** (*Pseudotsuga menziesii*), **jírovec madal** (*Aesculus hippocastanum*) či **kaštanovník setý** (*Castanea sativa*).

ZPĚT NA ÚVOD

- 1247 zobrazení

Source URL: <https://www.npcs.cz/lesy>